

โครงการการออกแบบของเหลือใช้เพื่อคืนคุณค่าสู่สิ่งแวดล้อม

สัญญาเลขที่ : 7/2568

หัวหน้าโครงการ : นายนิติ พานนาค

หน่วยงาน : สำนักพิมพ์

ความเป็นมาของโครงการ

ปัจจุบันปัญหาของเหลือใช้ทั้งในระดับพื้นที่ชุมชน พื้นที่ภายในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว การจัดการของเสียและของเหลือใช้ในพื้นที่ยังคงมีข้อจำกัด ส่งผลให้เกิดเป็นปริมาณขยะที่ถูกทิ้งยังไม่ได้มีการนำไปกำจัดทิ้งอย่างเหมาะสม การนำของเหลือใช้มาผ่านกระบวนการออกแบบเพื่อสร้างมูลค่าใหม่ ไม่เพียงแต่ช่วยลดปริมาณขยะที่ต้องกำจัดทิ้ง แต่ยังสนับสนุนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างรายได้หรือโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนท้องถิ่น

สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบเอกสารการสอนสำหรับนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาและระดับปริญญาตรี และสิ่งพิมพ์อื่นๆตามที่ได้รับมอบหมาย ในการดำเนินงานยังมีปริมาณของเหลือใช้จากกระบวนการผลิตปริมาณมาก ซึ่งยังมีข้อจำกัดในการที่ยังไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน หน่วยงานจึงมีแนวคิดในการจัดทำโครงการการออกแบบของเหลือใช้เพื่อคืนคุณค่าสู่สิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 12 (การผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน) และเป้าหมายที่ 13 (การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ) ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างสังคมที่สมดุลและยั่งยืน

โครงการนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม (Eco Design) ร่วมกับการประยุกต์ใช้การออกแบบเชิงสร้างสรรค์ (Creative Design) เพื่อเปลี่ยนของเหลือใช้ให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ (Upcycling) ที่มีมูลค่าเชิงเศรษฐกิจในด้านการลดต้นทุนและคืนคุณค่าแก่สิ่งแวดล้อมและสังคม การดำเนินงานจะมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และความตระหนักของกลุ่มเป้าหมายทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคอุตสาหกรรม และกลุ่มนักศึกษาในจังหวัดนนทบุรี โดยมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมตั้งแต่การคัดแยกของเหลือใช้ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การนำไปใช้งาน และขยายสู่การจำหน่าย

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จากของเหลือใช้
2. เพื่อเป็นแนวทางการลดปริมาณของเหลือใช้ด้วยหลักการนำไปใช้ประโยชน์ใหม่(Upcycling)
3. เพื่อเผยแพร่ผลงานออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จากของเหลือใช้
4. เพื่อสร้างความร่วมมือที่เข้มแข็งด้านการใส่ใจสิ่งแวดล้อมของชุมชนผ่านกิจกรรมบริการวิชาการแก่สังคม

กลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มนักศึกษา ปริมาณกลุ่มเป้าหมาย : 60 คน/รุ่น
2. กลุ่มผู้ประกอบการหน่วยงานภาครัฐและกลุ่มผู้สนใจทั่วไป ปริมาณกลุ่มเป้าหมาย : 75 คน/รุ่น

วิธีการดำเนินงานของโครงการ

ผลผลิต/กิจกรรม	หน่วยนับ	แผนการดำเนินกิจกรรม			
		ไตรมาสที่ 1 (ต.ค.- ธ.ค.)	ไตรมาสที่ 2 (ม.ค.- มี.ค.)	ไตรมาสที่ 3 (เม.ย.- มิ.ย.)	ไตรมาสที่ 4 (ก.ค.-ก.ย.)
ผลผลิตที่ 1: โครงการการออกแบบของเหลือใช้ เพื่อคืนคุณค่าสู่สิ่งแวดล้อม	ครั้ง				2
กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ โครงการ ออกแบบของเหลือใช้เพื่อคืนคุณค่าสู่สิ่งแวดล้อม	คน				75
1. ประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนในการจัด โครงการ			→		
2. จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ พื้นที่ ตัวอย่าง กรณีศึกษาเพื่อจัดโครงการ			→		
3. ดำเนินการจัดโครงการการออกแบบของ เหลือใช้เพื่อคืนคุณค่าสู่สิ่งแวดล้อม				→	
4. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์โครงการการ ออกแบบของเหลือใช้เพื่อคืนคุณค่าสู่สิ่งแวดล้อม					→

ผลการดำเนินงาน

โครงการดังกล่าวจัดขึ้นทั้งหมด 2 ครั้ง โดยมีกลุ่มเป้าหมายทั้งนักศึกษาและผู้ประกอบการ/เจ้าหน้าที่ภาครัฐในจังหวัดนนทบุรี ได้เข้าร่วมรวมกว่า 135 คน ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1.1 ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วม

- ครั้งที่ 1 (4 ก.ค. 2568) : ผู้เข้าร่วม 60 คน (ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา) ให้คะแนนเฉลี่ยในทุกหัวข้ออยู่ในระดับสูงมาก (4.9–5.0 จาก 5 คะแนนเต็ม) โดยเฉพาะความชัดเจนของวัตถุประสงค์ ความรู้ที่ได้รับสอดคล้องกับความคาดหวัง และการเกิดความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม

- ครั้งที่ 2 (19 ส.ค. 2568) : ผู้เข้าร่วม 75 คน (หลากหลายกลุ่ม ทั้งนักศึกษา เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และพนักงานเอกชน) ให้คะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ที่ 4.5–4.7 คะแนน แม้จะต่ำกว่าครั้งแรกเล็กน้อย แต่ยังสะท้อนถึงความพึงพอใจในระดับ “ดีมาก” โดยเฉพาะกิจกรรม Workshop ที่ผู้เข้าร่วมได้ลงมือทำจริง เช่น การทำบ้านแมว การทำกระดาษรีไซเคิล การกรีนเสื้อ และการประดิษฐ์ผลงาน DIY จากวัสดุเหลือใช้

1.2 สิ่งที่ผู้เข้าร่วมชื่นชอบ

- กิจกรรม Workshop ที่ได้ลงมือทำจริง ช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- การได้ความรู้เกี่ยวกับ Eco Design และ Upcycling ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและงานได้จริง
- การมีส่วนร่วม เช่น การนำขยะมาแลกของรางวัล
- การจัดการโดยทีมงานและวิทยากรที่เป็นมิตร อธิบายเข้าใจง่าย

1.3 ผลลัพธ์เชิงบวกที่เกิดขึ้น

- ด้านความรู้ : ผู้เข้าร่วมเข้าใจหลักการออกแบบเชิงสิ่งแวดล้อม การนำของเหลือใช้กลับมาใช้ประโยชน์ และการออกแบบเชิงสร้างสรรค์
- ด้านพฤติกรรม : เกิดความตระหนักและความตั้งใจที่จะนำแนวคิดไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและในที่ทำงาน เช่น การคัดแยกขยะ การลดการใช้พลาสติก
- ด้านเครือข่าย : เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างมหาวิทยาลัย ภาครัฐกิจ และชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs และ ESG)

2. ข้อเสนอแนะ

แม้โครงการจะประสบความสำเร็จสูง แต่ผู้เข้าร่วมเสนอแนะเพื่อการพัฒนาในอนาคต ดังนี้

2.1 การบริหารจัดการเวลาและกิจกรรม

- เพิ่มเวลาในการทำกิจกรรม เนื่องจากผู้เข้าร่วมบางส่วนเห็นว่าเวลาฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอ
- ขยายจำนวนรอบการจัดโครงการให้มากขึ้น เพื่อรองรับผู้ที่สนใจแต่ไม่สามารถเข้าร่วมในรอบปัจจุบัน

2.2 เนื้อหาและรูปแบบกิจกรรม

- เพิ่มความหลากหลายของ Workshop เช่น การรีไซเคิลพลาสติก การซ่อมแซมหนังสือ การทำอุปกรณ์เครื่องใช้ประจำวัน
- นำเสนอหัวข้อใหม่ที่เชื่อมโยงกับการต่อยอดธุรกิจ (Upcycling Business) และ CSR เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ
- จัดให้มีเกณฑ์การแข่งขันหรือประเมินผลงานที่ชัดเจนในกิจกรรม เพื่อสร้างแรงจูงใจและความสนุก

2.3 การอำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อม

- จัดบริการรถรับ-ส่ง เพื่อเพิ่มความสะดวกในการเดินทางของผู้เข้าร่วม โดยเฉพาะนักศึกษา
- ปรับปรุงระบบอุปกรณ์ เช่น ไมโครโฟน เครื่องเสียง และระบบปรับอากาศ
- พัฒนาคุณภาพอาหารและเครื่องดื่มให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าร่วม

2.4 การสื่อสารและการเผยแพร่

- เพิ่มการประชาสัมพันธ์เชิงรณรงค์ เพื่อดึงดูดกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากขึ้น
- ขยายช่องทางเผยแพร่ผลการจัดกิจกรรมและผลงาน Workshop เช่น ผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่องและขยายผลสู่สาธารณะ

ประโยชน์ที่ได้รับ

โครงการสามารถสร้างความรู้ ความตระหนัก และทักษะในการจัดการของเหลือใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เข้าร่วมมีความเข้าใจหลักการ Eco Design และ Upcycling สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและในธุรกิจได้ เกิดต้นแบบผลิตภัณฑ์ใหม่จากของเหลือใช้ที่สามารถต่อยอดเชิงพาณิชย์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 12 และเป้าหมายที่ 13 และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน และภาคเอกชนในจังหวัดนนทบุรี

1. ต่อยอดผลงานจาก Workshop โดยคัดเลือกชิ้นงานที่โดดเด่นไปพัฒนาต่อในเชิงพาณิชย์ หรือจัดนิทรรศการถาวร
2. จัดทำคู่มือหรือหลักสูตรออนไลน์ เช่น e-learning หรือคู่มือการออกแบบของเหลือใช้
3. ขยายผลสู่กลุ่มเป้าหมายใหม่ เช่น โรงเรียน มัธยม กลุ่มเยาวชน และผู้ประกอบการ SMEs
4. ติดตามผลระยะยาว (Impact Evaluation) เพื่อตรวจสอบการนำความรู้ไปใช้จริงและวัดผลสัมฤทธิ์
5. สร้างความร่วมมือกับองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม เช่น อบต., เทศบาล, หรือ NGO เพื่อผลักดันโครงการต่อเนื่อง

ภาพกิจกรรมการดำเนินงานโครงการ
โครงการ “การออกแบบของเหลือใช้เพื่อคืนคุณค่าสู่สิ่งแวดล้อม

Eco Design from Waste to Worth” ครั้งที่ 1

วันศุกร์ที่ 4 กรกฎาคม 2568

ณ ห้องประชุม 5209 อาคารสัมมนา 1

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราณัฐ บุตติจันต์ ผู้อำนวยการสำนักพิมพ์ มสธ.
เป็นประธานในพิธีเปิดโครงการในครั้งนี้

อาจารย์รุ่งโรจน์ บุญพารักษ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัท เอ.เบสท์
อินเตอร์โปรดักส์ จำกัด บรรยายในหัวข้อ “การจัดการของเหลือใช้
จากบ้านสู่ที่ทำงานและชุมชน”

ผลิตภัณฑ์จากบริษัท เอ.เบสท์ อินเตอร์โปรดักส์ จำกัด จากการนำ
ของเหลือใช้มาทำรีไซเคิล

ผลิตภัณฑ์จากบริษัท อุตสาหกรรมไทยบรรจุภัณฑ์ จำกัด (มหาชน)
หรือ TIPAK จากการนำของเหลือใช้มาทำรีไซเคิล

กลุ่มเป้าหมายนักศึกษาจำนวน 60 คน จาก 4 สถาบันการศึกษา ได้แก่
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี และ โรงเรียนกองทัพบก
อุปถัมภ์ ช่างกล ชส.ทบ.

กลุ่มเป้าหมายนักศึกษาจำนวน 60 คน จาก 4 สถาบันการศึกษา ได้แก่
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี และ โรงเรียนกองทัพบก
อุปถัมภ์ ช่างกล ชส.ทบ.

ผู้เข้าร่วมโครงการ เยี่ยมชมการจัดการของเหลือใช้ของสำนักพิมพ์ มสธ. ผ่านนิทรรศการ “STOU Showcase 3R” ของเหลือใช้จากการทำเล่มวิทยานิพนธ์ มสธ.

ผู้เข้าร่วมโครงการ เยี่ยมชมการจัดการของเหลือใช้ของสำนักพิมพ์ มสธ. ผ่านนิทรรศการ “STOU Showcase 3R” ของเหลือใช้จากกระบวนการพิมพ์ ระบบการพิมพ์ออฟเซต

ผู้เข้าร่วมโครงการ เยี่ยมชมการจัดการของเหลือใช้ของสำนักพิมพ์ มสธ. ผ่านนิทรรศการ “STOU Showcase 3R” ของเหลือใช้จากกระบวนการพิมพ์ ในการพิมพ์เพื่อเสีย ระบบการพิมพ์ออฟเซต

ผู้เข้าร่วมโครงการ เยี่ยมชมการจัดการของเหลือใช้ของสำนักพิมพ์ มสธ. ผ่านนิทรรศการ “STOU Showcase 3R” ได้ปฏิบัติจริง ทดสอบจริง ว่าใช้ได้จริง

แลกเปลี่ยนความรู้และทักษะกับผู้เชี่ยวชาญจากบริษัท อุตสาหกรรมไทยบรรจุภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) หรือ TIPAK

ผู้เข้าร่วมโครงการ เวิร์กช็อปออกแบบผลิตภัณฑ์จากของเหลือใช้จากบริษัท อุตสาหกรรมไทยบรรจุภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) หรือ TIPAK

แลกเปลี่ยนความรู้และทักษะกับผู้เชี่ยวชาญจากสำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ผู้เข้าร่วมโครงการ เวิร์กช็อปออกแบบผลิตภัณฑ์จากของเหลือใช้
จากสำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

แลกเปลี่ยนความรู้และทักษะกับผู้เชี่ยวชาญจากสำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

แลกเปลี่ยนความรู้และทักษะกับผู้เชี่ยวชาญจากบริษัท อุตสาหกรรม
ไทยบรรจุภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) หรือ TIPAK

ถ่ายภาพร่วมกัน วิทยากร ผู้เข้าร่วมโครงการ
และคณะผู้จัดโครงการ

ถ่ายภาพร่วมกัน วิทยากร ผู้เข้าร่วมโครงการ
และคณะผู้จัดโครงการ

โครงการ “การออกแบบของเหลือใช้เพื่อคืนคุณค่าสู่สิ่งแวดล้อม

Eco Design from Waste to Worth” ครั้งที่ 2

วันอังคารที่ 19 สิงหาคม 2568

ณ ห้องประชุม ชั้น 6 อาคารห้องสมุดและศูนย์การเรียนรู้ มสธ.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

รองศาสตราจารย์ ดร.กรรณ จรรยาวัฒน์ รองอธิการบดีฝ่ายบริการวิชาการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและวิเทศสัมพันธ์ มสธ. เป็นประธานเปิดงาน

รองศาสตราจารย์ กฤติกา จิวาลักษณ์ กล่าวต้อนรับผู้เข้ารับการอบรม และเปิดมุมมองแนะนำอาคารใหม่ อาคารห้องสมุดและศูนย์การเรียนรู้ มสธ.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราบุษ บุคติจิน ผู้อำนวยการสำนักพิมพ์ มสธ. กล่าวแนวคิดหลักของการจัดโครงการครั้งนี้

อาจารย์ธีรชัย ศุภเมธีกุลวัฒน์ นักออกแบบและซีอีโอแบรนด์ Quality บรรยายพร้อมให้แนวคิด หัวข้อ แนวคิดการออกแบบอย่างยั่งยืน

กลุ่มเป้าหมายผู้ประกอบการจำนวน 75 คน จาก หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน

กลุ่มเป้าหมายผู้ประกอบการจำนวน 75 คน จาก หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน

ผู้เข้าร่วมโครงการ เยี่ยมชมการจัดการของเหลือใช้ของสำนักพิมพ์ มสธ. ผ่านนิทรรศการ "STOU Showcase 3R" ของเหลือใช้จากการทำเล่มวิทยานิพนธ์ มสธ.

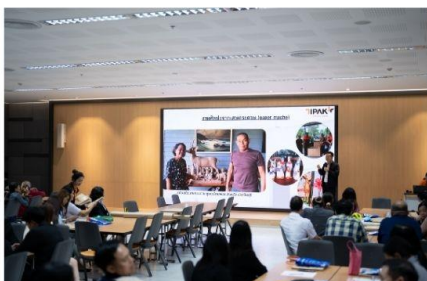
ผู้เข้าร่วมโครงการ เยี่ยมชมการจัดการของเหลือใช้ของสำนักพิมพ์ มสธ. ผ่านนิทรรศการ "STOU Showcase 3R" ของเหลือใช้จากกระบวนการพิมพ์ ระบบการพิมพ์ออฟเซต

ผู้เข้าร่วมโครงการ เยี่ยมชมการจัดการของเหลือใช้ของสำนักพิมพ์ มสธ. ผ่านนิทรรศการ "STOU Showcase 3R" ของเหลือใช้จากกระบวนการพิมพ์ ในการพิมพ์เพื่อเสีย ระบบการพิมพ์ออฟเซต

ผู้เข้าร่วมโครงการ เยี่ยมชมการจัดการของเหลือใช้ของสำนักพิมพ์ มสธ. ผ่านนิทรรศการ "STOU Showcase 3R" ได้ปฏิบัติจริง ทดสอบจริง ว่าใช้ได้จริง

แลกเปลี่ยนความรู้และทักษะกับผู้เชี่ยวชาญจากบริษัท อุตสาหกรรมไทยบรรจุภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) หรือ TIPAK

ผู้เข้าร่วมโครงการ เวิร์กช็อปออกแบบผลิตภัณฑ์จากของเหลือใช้จากบริษัท อุตสาหกรรมไทยบรรจุภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) หรือ TIPAK

แลกเปลี่ยนความรู้และทักษะกับผู้เชี่ยวชาญจากสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ผู้เข้าร่วมโครงการ เวิร์กช็อปออกแบบผลิตภัณฑ์จากของเหลือใช้จากสำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

แลกเปลี่ยนความรู้และทักษะกับผู้เชี่ยวชาญจากสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

แลกเปลี่ยนความรู้และทักษะกับผู้เชี่ยวชาญจากบริษัท อุตสาหกรรมไทยบรรจุภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) หรือ TIPAK

ถ่ายภาพร่วมกัน วิทยากร ผู้เข้าร่วมโครงการ และคณะผู้จัดโครงการ

ถ่ายภาพร่วมกัน วิทยากร ผู้เข้าร่วมโครงการ และคณะผู้จัดโครงการ